

PROGRAMĂ ȘCOLARĂ

- PENTRU DISCIPLINĂ OPȚIONALĂ-

„SENZAȚIILE MELE”

Clasa a VIII- a

Propunător:
Prof. Canalaș Liliana

UNITATEA ȘCOLARĂ:

CENTRUL ȘCOLAR DE EDUCAȚIE INCLUZIVĂ „ORIZONT”

ARII CURRICULARE: MATEMATICĂ ȘI ȘTIINȚE ALE NATURII

ARTE

TITLUL OPȚIONALULUI: SENZAȚIILE MELE

TIPUL OPȚIONALULUI: INTEGRAT

CLASA: a VIII -a (elevi cu dizabilități senzoriale multiple)

DURATA: 1 AN ȘCOLAR

NUMĂR DE ORE PE SĂPTĂMÂNĂ: 1 ORĂ/ SĂPTĂMÂNĂ

AUTOR: CANALAȘ LILIANA

ABILITAREA PENTRU SUSȚINEREA CURSULUI: PROFESOR DE
PSIHOPEDAGOGIE SPECIALĂ PENTRU O CATEDRĂ DE EDUCAȚIE
SPECIALĂ

NOTĂ DE PREZENTARE:

Procesele senzoriale constituie baza informațională necesară realizării tuturor celorlalte procese psihice. Orice legătură informațională mai complexă nu se poate constitui fără a avea o bază senzorială. Astfel, individul uman se angajează în relații sociale, în care își manifestă personalitatea, prin trăsăturile sale de caracter, prin temperamentul, precum și prin aptitudinile sale.

Senzațiile sunt procesele psihice prin care copilul intră în contact cu mediul, învață ce e bun sau nociv pentru sine, fără intermediul altor persoane. Numărul senzațiilor care vin spre creier este extraordinar de mare, prin urmare, este necesară educarea lor prin stimulare senzorială, pentru o orientare optimă în spațiu și timp.

Pentru copil, senzațiile constituie cheia formării și armonizării întregii personalități deoarece prin intermediul lor ajunge să cunoască realitatea înconjurătoare în care trăiește și se dezvoltă.

În ce privește rolul senzațiilor în viața noastră, acesta poate fi identificat într-o varietate coplesitoare de situații.

Senzațiile vizuale asigură cunoașterea celor mai multe proprietăți ale obiectelor; constituie un factor integrator al întregii experiențe senzoriale de cunoaștere; organizează și coordonează mișcările voluntare, asigurând unitatea comportamentului.

Senzațiile auditive contribuie la formarea structurilor psihice superioare specific umane (limbajul) și la dezvoltarea psihică generală a omului (prin limbajul verbal).

Senzațiile gustative contribuie la cunoașterea însușirilor gustative ale obiectelor, la apărarea de dele nocive, la reglementarea comportamentului alimentar.

Senzațiile olfactive reglează apetitul, sunt implicate în mecanismele de apărare.

Senzațiile cutanate tactile permit cunoașterea unor însușiri ale obiectelor, cum ar fi netezimea, asperitatea, duritatea, întinderea, forma.

Senzațiile cutanate termice dau posibilitatea cunoașterii proprietăților termice ale obiectelor, se includ în mecanismele ce termoreglare.

Senzațiile dureroase semnalizează tulburările unctionale ale organismului sau distrugerea țesuturilor organice. Au rol în apărarea organismului.

Senzațiile organice reechilibrează organismul, asigură starea de sănătate.

Senzațiile somatoestezice informează scoarța cerebrală despre postura corpului și despre modificările ei.

Senzațiile kinestezice transmit informații despre mișcările active; informează despre rezultatele propriei activități.

Senzațiile ortostatice și de echilibru mențin echilibrul vertical, redresează echilibrulând condiții de alunecări, căderi.

Senzațiile vibratoare asigură compensări în diferite deficiențe (la nevăzători de ex.)

Prelucrarea senzorială slabă poate afecta toate domeniile de dezvoltare (cognitiv, social, emoțional, motric, limbaj). Problemele de integrare senzorială generează tulburări de învățare, dezvoltare și comportament.

Explorarea polisenzorială a obiectelor din mediul apropiat, formarea și dezvoltarea senzorială prin experimentarea senzațiilor propriului corp propuse în acest material vor stimula creierul ca să proceseze mai eficient informații senzoriale, ajutând copilul să răspundă mai bine la mediu pentru o mai bună adaptare la viața de zi cu zi.

COMPETENȚE GENERALE:

- I. Cunoașterea elementelor și fenomenelor lumii înconjurătoare prin intermediul acțiunilor de explorare senzorială;
- II. Dezvoltarea coordonării psihomotrice;
- III. Formarea și dezvoltarea unor comportamente adaptative în relația cu mediul înconjurător (natural și social);
- IV. Exersarea comportamentelor și atitudinilor formate în activități de tip integrativ.

COMPETENȚE SPECIFICE ȘI EXEMPLE DE ACTIVITĂȚI DE ÎNVĂȚARE:

I. Cunoașterea elementelor și fenomenelor lumii înconjurătoare prin intermediul acțiunilor de explorare senzorială.

Competențe specifice	Exemple de activități de învățare
1.1 Să experimenteze diferiți stimuli tactili, auditivi, vizuali, olfactivi, proprioceptivi 1.2 Să experimenteze stimuli de intensitate diferită 1.3 Să identifice diferiți stimuli 1.4. Să identifice obiecte care stimulează diferite canale senzoriale	-exerciții de pipăire a unor obiecte care produc diferite senzații tactile; -exerciții-joc de descoperire a diferitelor senzații produse de obiecte pe diferite părți ale corpului (față, mâini, spate etc.); - exerciții joc de experimentare a unor stimuli auditivi, vizuali, olfactivi, proprioceptivi, produse de diferite obiecte; - exerciții - joc de a reproduce senzații de intensitate diferită (ex. apăsare puternică-ușoară, lovirea tobei: tare- încet etc.) -exerciții de identificare stimul -obiect.

II. Dezvoltarea coordonării psihomotrice.

2.1. Să utilizeze corect leagănul, toboganul, bicicleta de cameră 2.2. Să se deplaseze pe trasee cu obstacole; 2.3. Să efectueze mișcări simultane și coordonate a membrilor superioare și a degetelor 2.4.Să realizeze mișcări fine cât mai precise 2.5.Să îmbunătățească deprinderile motrice fine prin participare la jocuri de mișcare 2.6.Să realizeze exerciții de gimnastică	-participarea la jocuri de mișcare folosind diferite obiecte, jucării etc. ; -exerciții joc de folosire al spalierului, toboganului, bicicletei de cameră etc.; -exerciții joc de manipulare a unor jucării de diferite mărimi, al instrumentelor muzicale, al obiectelor cu diferite texturi, care produc diferite sunete/ zgomote, care miroase diferit; - exerciții joc de mișcare în diferite locații: sala de clasă, salade psihomotricitate, sala de
--	---

	relaxare, sala de sport, terenul de joc din curte;
--	--

III. Formarea și dezvoltarea unor comportamente adaptative în relația cu mediul înconjurător (natural și social).

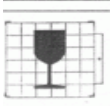

<p>3.1. să identifice diferite obiecte la cererea adultului;</p> <p>3.2. să opereze cu noțiunile din sfera psihomotricității</p> <p>3.3. să folosească corect jucăriile, obiectele din sala de sport, terenul de joacă;</p> <p>3.4. să elaboreze răspunsuri comportamentale adecvate</p>	<ul style="list-style-type: none"> - exerciții de identificare a obiectelor, jucăriilor la cererea adultului; - exerciții joc de identificare al obiectelor cunoscând caracteristicile acestora; - exerciții joc de operare cu noțiuni din sfera psihomotricității; - exerciții joc de mișcare folosind diferite obiecte pentru a reproduce mișcări ritmice; - confecționare colaje, picturi, obiecte de decor etc.
--	--

IV. Exersarea comportamentelor și atitudinilor formate în activități de tip integrativ.

<p>4.1. să exploreze activ mediul înconjurător ;</p> <p>4.2. să participe la jocuri care stimulează diferite canale senzoriale;</p> <p>4.3. să elaboreze răspunsuri comportamentale adecvate</p> <p>4.4. să reacționeze cât se poate de adecvat la situații cu diferite încărcături emoționale</p>	<ul style="list-style-type: none"> - exerciții joc de explorare a sălii special amenajate; - exerciții joc de manipulare a jucăriilor, obiectelor oferite de adult; - manipularea, jocul liber la alegere cu jucăriile/ obiectele alese. - participarea la jocuri de mișcare, jocuri cu ritm, jocuri pe fond muzical etc. - exerciții de exprimarea sentimentelor și trăirilor emoționale prin modalități diferite, de ex. pictură, mișcare, modelare etc. - exerciții de descărcare de tensiune prin ruperea hârtiei, jocuri de mișcare pe fond muzical, aruncarea mingii etc.
--	---

CONȚINUTURI ALE ÎNVĂȚĂRII:

Domenii de conținut	Clasa a VIII – a
<p>Educarea senzațiilor prin activități de stimulare senzorială în vederea unei orientări optime în spațiu și timp, a dezvoltării armonioase în spațiul în care trăiește</p>	<p>Explorarea polisenzorială</p> <ul style="list-style-type: none"> - Recunoaștere și discriminare senzorială (vizuale, auditive, gustative, olfactive, cutanate, kinestezice, vestibulare, organice). - Reacționarea potrivită la diferiți stimuli din mediul înconjurător - Familiarizarea cu senzațiile propriului corp: postura corpului, mișcările active ale corpului, menținerea echilibrului vertical, redresarea echilibrului în condiții de alunecări, căderi, senzațiile vibratoare (palestezia) – recunoașterea caracteristicilor obiectelor după vibrații (la nevăzători); - Exerciții senzoriale în activități practic-aplicative și necesare;
<p>Coordonare psihomotrică</p>	<p>Coordonare bimanuală și oculo-motorie Potrivire, incastrare, apucare, rupere, înșirare, mototolire, decupare, îndoire, lipire, încheiere – descheiere, agățare, luare, modelare, rulare, etc.</p> <p>Mișcări ritmice și deprinderi motrice utilitar-aplicative</p> <ul style="list-style-type: none"> - Jocuri de gimnastică, jocuri ludice cu diferite obiecte sau fără obiecte executate la comandă - Jocuri ritmice muzicale - Dans liber sau dirijat
<p>Structuri perceptiv-motrice</p>	<p>Structuri perceptiv-motrice de bază</p> <ul style="list-style-type: none"> - Structuri perceptiv-motrice de formă, mărime culoare - Organizare și structurare spațială - Organizare și structurare temporală
<p>Relația cu mediul înconjurător</p>	<p>Lateralitatea</p> <ul style="list-style-type: none"> - Parcurgerea unui traseu într-o direcție - Orientare, incastre, potrivire, asociere, completare spații lacunare etc. <p>Reguli simple de igienă corporală și a spațiilor de locuit</p> <ul style="list-style-type: none"> - Organele de simț: auzul, gustul,

	<p>mirosul, văzul, simțul tactil</p> <ul style="list-style-type: none"> - Alimente - Locuința
Apartenența la grup	<p>Conduita preventivă în diferite situații</p> <ul style="list-style-type: none"> - Recunoașterea pericolelor din mediul înconjurător prin intermediul simțurilor - Abilitarea cu simbolurile, pictogramele din mediul social: „+“ farmacie, <div style="display: flex; align-items: center; gap: 10px;"> </div>

SUGESTII METODOLOGICE:

Elevilor le place să investigheze și să cunoască lumea din mediul apropiat, dar și pe cea din interiorul nostru, prin intermediul simțurilor noastre. Cu ajutorul auzului, văzului, gustului, mirosului, simțului tactil primim informații despre lucrurile, ființele și fenomenele din jurul nostru.

Sarcinile de lucru și activitățile de învățare pe care le presupune programa de opțional „*Senzațiile mele*”, vizează tocmai importanța senzațiilor în viața noastră care se pot reliefa printr-o varietate vastă de situații și exemplificări. În realizarea activităților se utilizează preponderent jocul, precum și alte metode și mijocuri de cercetare și descoperire: problematizarea, brainstormingul, jocul didactic, explicația, demonstrația, exercițiul, conversația euristică.

Pe măsură ce discriminarea senzorială se îmbunătățește, abilitatea elevului de a interacționa cu lumea din jur crește; simțurile tactil, vestibular și proprioceptiv se maturizează și astfel activitatea motorie se îmbunătățește; dezvoltarea spațio-temporală este din ce în ce mai prezentă, elevul poate discrimina locul unde se află oamenii și obiectele, precum și locul în care se afla el în relația cu acestea .

Materialele utilizate vor fi CD-uri cu cântece pentru copii, CD-uri cu melodii pentru relaxare, sala de psihomotricitate, sala de relaxare, sala de sport, terenul de joacă, sala de clasă aparate audio – video, diferite materiale didactice, cum ar fi: hârtie, hârtie colorată, materiale cu texturi diferite, adeziv, tempera, pensulă groasă și subțire, obiecte cu miros diferit, alimente, diferite obiecte confecționate din fetru, jucării muzicale, diferite obiecte care reflectă lumina, lanternă, balonașe din săpun, recipiente pulverizatoare, lut, plastilină, minge gonflabilă, marionete etc.

Documentarea și proiectarea temelor necesită o atenție deosebită, în vederea oferirii unor informații precise, reale. Vor fi folosite surse bibliografice corespunzătoare, surse web, vizionări Power Point, audiții muzicale, filmulețe documentare, link-uri, imagini numeroase, pentru a observa lumea în care trăim.

Întreaga informație și suportul intuitiv vor fi adaptate particularităților de vârstă și individuale ale elevilor.

Evaluarea se poate realiza prin diferite jocuri, concursuri, copiii verificându-și astfel cunoștințele însușite în urma investigării mediului înconjurător, în general, și a universului creat prin activitățile desfășurate, în special. Amintesc câteva din metodele de evaluare; orală, aprecieri verbale; observare sistematică; notarea progreselor în scalele de dezvoltare; acordarea de calificative în catalog, și prin consemnarea progresului privind: participarea la activități; elaborarea unor răspunsuri comportamentale adaptative etc.

BIBLIOGRAFIE:

1. *Curriculum pentru copiii cu deficiențe (dizabilități) severe și profunde*, Asociația RENINCO, România, 2002;
2. Pantazi, T., - coord. *Strategii moderne de recuperare a elevilor cu cerințe educative speciale. Ediția a II-a revizuită și adăugită*, Editura Universității din Oradea, 2010;
3. Tehnici de lucru prin arte combinate” (2009), Editura „Egal”, Bacău.
4. Programa școlară pentru disciplina Educație senzorială și psihomotorie, Învățământ special, clasele a V-a – a X-a, dizabilități intelectuale grave, severe și/sau asociate, Anexa nr. II la Ordinul ministrului educației nr. 3702/21.04.2021 MINISTERUL EDUCAȚIEI, București, 2021
5. Programa școlară pentru disciplina Muzică, ritm și mișcare, Învățământ special, clasele a V-a – a X- a, dizabilități intelectuale grave, severe și/sau asociate, Anexa nr. II la Ordinul ministrului educației nr. 3702/21.04.2021 MINISTERUL EDUCAȚIEI, București, 2021
6. Barzanò, C., și Fossi, M. - Un scurt ghid de educație senzorială, Copyright 2010 Slow Food®

PLANIFICAREA CALENDARISTICĂ A ACTIVITĂȚILOR

Nr. crt.	Activități de învățare	Tehnici și mijloace de realizare	Competențe specifice	Nr. ore
1	<i>„Ce simt, ce aud, ce văd, ce fac?”</i>	Imitarea mișcărilor simple sugerate de versurile cântecelor pentru copii https://www.youtube.com/watch?v=1eszN1CN7RE – poezia „Simțurile”, de Nicolae Nasta și un cântecel despre simțuri	C1.1. C1.3.	S1
2	<i>Poziții spațiale: sus-jos, stânga-dreapta</i>	Realizarea exercițiilor de ridicare-coborâre, de rotire în stânga-dreapta a unor materiale și instrumente ajutătoare: material lycra și elasticul colorat; muzică de relaxare https://www.youtube.com/watch?v=Lme82oChhc0	C	S2
3	<i>„Fă ca mine!”- jocuri simbolice</i>	Consolidarea noțiunilor spațiale prin executarea mișcărilor indicate prin imitare (aplecare, apucare, pipăire)	2	S3
4	<i>„Melc, melc, codobelc”</i>	Imitarea mișcărilor simple sugerate de versurile cântecelor pentru copii https://www.youtube.com/watch?v=2LO07Oefv4 , confecționare obiect, jucărie - melc	1	S4
5	<i>„Dans cu voaluri”</i>	Consolidarea noțiunilor spațiale: în față- în spate, lângă, deasupra, înainte-înapoi prin realizarea mișcărilor simultane și coordonate propuse de profesor.	C.2.1. C.2.3.	S5
	<i>Simțurile mindfulness – cartonașe cu provocări</i>	Exerciții cu cartonașe cu provocări, folosind cele cinci simțuri (exemplu: „Apropie o frunză sau o floare de nas și inspiră încet. Cum miroase?”)	1	
6	<i>„Dans cu caracatița colorată”</i>	Efectuarea și sincronizarea mișcărilor fine și grosiere prin exercițiile de mișcare cu caracatița.	1	S6
7	<i>„Poveste de iarnă”</i>	Experimentarea senzației de rece la nivelul mâinilor, feței, picioarelor	1	S7
8	<i>Mănușă uscată, udă, umedă</i>	Experimentarea senzațiilor de uscat, umed, ud.	1	S8
9	<i>Covarașul senzorial</i>	Exerciții de recunoaștere a texturilor și materialelor prin simțul tactil	1	S9

Curriculum la decizia școlii

10	<i>Caută obiectul</i>	Orientarea după sursa sonoră	1	S10
11	<i>„Picioarele jucăușe”</i>	Imitarea mișcărilor grosiere	1	S11
	<i>„Simțurile toamnei”</i>	Exerciții de folosire a celor cinci simțuri prin exersarea jocurilor de explorare folosind detalii specifice toamnei (covor de frunze, fructe și legume de toamnă, picături de ploaie, umbrelă etc.)		
12	<i>Miros plăcut, miros neplăcut!</i>	Sortarea obiectelor în funcție de miros	1	S12
13	<i>Ariciul țepos</i>	Joc de identificare a obiectelor cu texturi diferite	1	S13
14	<i>Ascult și simt</i>	Jocuri simbolice cu eșarfe și voaluri pe fond muzical	1	S14
15	<i>Primăvara în grădină</i>	Realizare colaje	1	S15
	<i>„Simțurile primăverii”</i>	Exerciții de folosire a celor cinci simțuri în timpul plimbării, primăvara, prin ploaie.	1	
16	<i>Ce gust are primăvara?</i>	Jocuri de identificare fructe și legume de primăvară	1	S16
17	<i>„Autobuzul”</i>	Consolidarea pronunțării de onomatopee https://www.youtube.com/watch?v=PDXedl2g6CU	1	S17
18	<i>Ață subțire, sârmă groasă</i>	Realizare obiecte de decor	1	S18
	<i>Recunoaște simbolul!</i>	Exerciții de recunoaștere a simbolurilor, semnelor convenționale, a unor pictograme din diferite medii sociale	1	
19	<i>O zi de vară!- Recapitulare</i>	Jocuri de explorare prin diferite căi senzoriale	1	S19
20	<i>Vine vacanța! Ne relaxăm!- Evaluare finală</i>	Reproducerea unor răspunsuri comportamentale adecvate la diferiți stimuli- jocuri	1	S20